

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 24.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ..... 482 Lel

Fél évre ..... 246 Lel

Negyed évre ..... 108 Lel

Havonta ..... 86 Lel

Hirdetések díjazás szerinti
vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Hotel Tolerancia.

Az idegen, akit jó sorsa az istenaldotta Tirol gyönyörű havasai közé visz, egy kis állomáson ezt a különös felirást látja: „Hotel Tolerancia“. El kell mosolyodni ezen a furcsa elnevezésen, mert valóban nem mindennapi ötlet, egy szállót a türelmességről elkeresztelni. De a kontempláló szellem, amely a messze idegenben is a világesemények új nézőszögéből látja és vizsgálja a világot, utóbb megbékül ezzel a különös felirással, sőt, amint a gondolkodás szálait tovább bogyozza, arra a meggyőződésre jut, hogy tulajdonképpen a világ sok-sok városában és a város sok-sok részén kiabáló, öreg betűvel kellene az emberek szeme elé tártani ezt a mindennél beszédesebb, korhó és intő felirást: „Tolerancia“. Üzletek fölé és szabad tereken, középületeken és alacsony kunyhókon mindenütt ott kellene, hogy díszeljen jelmondatnak, programnak, célkitűzésnek ez a közéletből kiköpött szó: „Tolerancia“.

A szentírás szavai szerint mind nyájan idegenek vagyunk e földön, ahol a születés és halál közötti rövid időben szállást találunk. De a földre, erre a nagy szállóra az új idők emberei nem aggatják rá cégértül a „Tolerancia“ felirást. Ez a szép íge mintha egészen lekopott volna az emberek tudatáról és ezzel együtt feledésbe merült minden nemes tanítás, amely szólt a felebarát iránti szeretetről, jogainak megbecsüléséről, szabadságának tiszteltetéséről. Az új megváltó tanítás alapelve a gyakorlati türelmetlenség, amely erősebbnek bizonyul az állam törvényeinél, amely nem respektálja a társadalmi rend megővására nyitott rendelkezéseket, amely az erőszak intézményes megújításával maga akar kormányozni és a nyers izomerő alkalmazásával kamítja jobb belátásra a jogaira hivatkozó, dolgozó és adózó állampolgárt. A türelmetlenség ökölcspása sújt le rád akkor, amikor nem is sejtéd, a türelmetlenség forrásztja ajkadra a szót, amely anyanyelveden fakad az ajkadon, a türelmetlenség ver éket minden összebékülni akaró, igazi társadalmi rendet áhító, nemes szándék közé. És teszi ezt az izzó hazafiaság jogcímén, holott az a polgár szereti hazáját igazán, aki minden cselekedetével az állam és társa-

dalom rendjét szolgálja és fenntartás nélküli hűséggel veti magát alá törvénynek és törvényes rendelkezésnek. A törvény uralmát kell minden egyes államban szilárdá tenni, mert csak ez az állapot jelent igazi konszolidációt, csak ez az állapot lehet alapja a zavartalan liktető munkának, amely naggyá, virágzóvá és hatalmasá teszi az államot. A teljesen átértett, az emberek tudatában mélyen beágyazott türelmesség teszi egymásba a jószándékú polgárok kezét és alkot ekképpen áttörhetetlen, időálló, keményre kovácsolt testvéri láncot, diszere és üdvére a béke áldásában nagyra növekvő államnak. A türelmetlenség haragvó indulatra gyújtja a lelkeket, a türelmesség termékeny testvéri érzésben hozza egymás közelébe a fajra, nyelvre, felekezetre különböző, egymástól távolálló polgárokat is.

Akinek karja teremtő munkában izmosodott meg, akinek tekintete még el nem homályosult a gyűlölet sűrű ködében, aki józan belátással akarja hazája üdvét szolgálni, az a türelmesség jegyében fogja teljesíteni állampolgári kötelességeit és elszánt hittel fog az igazi társadalmi béke védő hadseregébe beállni.

Blaise Pascal.

(Születésének háromszázados évfordulójára.)

Irta: Nagy László.

Minden irodalomban vannak ugynevezett postumus-munkák, vagyis a szerző halála után kiadott művek, amelyek igazi remekalkotások. A francia irodalomban két igen kiváló és híres postumus mű van. Sajátságos és érdekes munkák. Ragyogó tehetségek, lángelmék alkotásai és fényes tükrök nemcsak két ellentétes irodalmi iskolának, hanem az emberi szellem két ellentétes felfogásának is. Az egyik Chateaubriand-nak „A sirontulni Emlékek“ című műve, a másik Blaise Pascal „A Gondolatok“ című műve, amelyet halála után 7 évre 1669-ben adtak ki.

Pascal „Gondolatai“ az igazi, be nem fejezett művek jellegét viselik magukon. A „Gondolatok“ igazi postumus munka. Egy hatalmas épület fölépítéséhez szükséges nagy anyaghalmoz. A szerzőnek korán bekövetkezett halála nem engedte meg, hogy munkáját, gondolatait elrendezze és ficsiszolja.

A jassi-i véres diáktüntetés.

Polgárok és katonák összeütközése. *

Bucurestből táviratozzák: A tegnapielőtti jassi-i diákszavargásokról a kormány felhívatalosában, a Vitorlaban kommunikét tett közlé, amely a diákszavargásokról érkezett híreket tulzottnak deklarálja. A kommuniké hangsulyozza, hogy a hatóságok minden intézkedést megtettek a rend fenntartására. Más bucaresti forrás a következő részleteket adja a véres diáktüntetésről. Este nyolc órakor a város központjában teljes zárvar uralkodott. A Boulevard Carol és környéke teljesen el volt zárva a forgalomtól, s a kivézenyelt katonaság és rendörség tekintettel a polgárság készülő négyülésére, ezen az utvonalon és az egyetem környékét megszállta és kordonnal zárta el. A diákság az egyetem bezárt épületében pharrrikadozta magát. Nyolc óra tájban a hatóságok kiküldötték megjelentek az egyetem épülete előtt és felszólították a diákságot, hogy adja fel a további harcot, s a vezetőket szolgáltatassa ki. A diákság a felszólítást a legenergikusabban visszautasította, mire a katonaság teljesen

körülzárta az egyetem épületét. Este fél kilenc órakor az ügyészség parancsára előállították Stelea Codreanu egyetemi tanárt, mint a mozgalom egyik vezetőjét, s letartóztatásba helyezték. Codreanun egy rendőr és egy százados kísértek fel az ügyészségre. A városban az est folyamán leihatalatlan izgalom uralkodik.

A város polgársága este fél 8 órakor megtartotta a Dejan-teremben a négyülést, amelynek végeztével tütykösökkel felszerelve az egyetem elé akart vonulni. A Boulevard Carolon a katonaság este tíz órakor utját állta a tüntető menetnek, mire a polgárság megtámadta a katonákat. Rövid harc fejlődött ki, amely azzal végződött, hogy a tüntetőket a Strada Pacuramba szorították. A diákok az egyetemről éjjel fél tizenegykor a Dejan-terembe vonultak. A városban óriási az izgalom.

— A törökök ratifikálták a békét. Angorából táviratozzák: A török nemzetgyűlés mai ülésén ratifikálta a Lausanneban megkötött közelkeleti békeszerződést.

Az anyaghalmoz igazán imponáló a gondolatok erejével és a stílus fenkölttségével. Egy kritikás így ír róla: — Pascal gyönyörűen ír, a mikor az utolsó csiszolást adja írásainak és még bámulatosabban és elragadóbban ír akkor, amikor befejezetlenül hagyja írásait. — A „Gondolatok“ tehát be nem fejezett mű, de tele a szellem lángolásával és a lélek tüzevel. Objektív munka, amelyben egy embernek egész szíve és lelke lángol a nélkül, hogy az író legkevésbé is hnu lenne alkotására. Formájában ragyogó; a francia prózának legszébb és legtartalmasabb lapjai ezek. Ebben a munkában szimbolizálva van a nagy francia klasszikus iskola (kivéve La Fontaine-t Moliéret) két legnagyobb témájával a vallással és az emberiséggel.

Ime „A Gondolatok“ története. Pascal nap-rap után, a benső hitléts, a társalgás, elmélyedés és olvasmány ezike gondolatait a kezégyébe került papírszeletre följegyezte. Így gyűjtötte a szükséges anyagot a lángelméjében megfogant munkájához; mind megannyi kötöttség, amelyekből föl-

épült volna a grandiózus épület. — Pascal ezeket a papírszeleteket íróasztalába vert hosszú szegre filzte, egyiket a másik után, amint a kereskedő is összegyűjt a kifizetett vagy kifizetendő jegyzékeket. Pascal azzal a gondolattal gyűjtögette a papírszeleteket, hogy egy napon ezekből megírja a kereszténység apológiáját. Sajnos, korán bekövetkezett halála miatt tervét nem valósíthatta meg. Született Menmoniban 1623. június 19-én s meghalt négy évi kínos és gyötrő betegség után 1662. augusztus 19-én.

A papírszeletek iralála után hét évig pihentek ott a rozsdás szegen vagy összekötve, midőn két író és gondolkodó Ustr. de Port-Royal abban a gondolatban, hogy a megsárgult papírszeletek a nyilvánosságot is érdeklik, összegyűjtötték azokat s úgy amint voltak, beragasztották egy füzetbe. Ez „A gondolatok“ eredetije, amely a párisi nemzeti könyvtárban 9502. szám alatt pihen.

Aki e füzetet végiglapozgatja, bizonyára tisztelettel, csodálattal és mélységes sajnálkozással ve-

Döntés előtt a magyar kölcsön.

— Miért jönnek össze Marienbadban a kisantant vezetői? —

Budapestről táviratozzák: Egy grazi távirat belgrádi lapok közlése alapján tegnap azt adta hírül, hogy a kisantant szeptember 15. és 19. között Marienbadban újabb értekezletet tart, amelyen megbeszélnek a magyar kölcsön és a jóvátétel kérdését. A *Graser Tagespost* értesüléseihez az *Az Újság* illetékes helyről azt közli, hogy a sinai konferencia után elhatározott dolog volt a kisantant miniszterelnökeinek újabb eszmecsereje és csak a találkozás helyéről nem volt még pozitív döntés. Az illetékes informátor szerint lehetséges már, hogy a jövő héten egy cseh fiúrdőhelyen meg fog történni a találkozás, amely tényleg döntő elhatározás lesz a kölcsön előfeltételeinek megteremtésében. A jelenlegi helyzet szerint a magyar kormány is sikerül majd meggyezni a kisantant vezetőinek, mert a magyar kormányban teljes mértékben meg van a hajlandóság, hogy az állami szuverenitást nem érintő feltételeket teljesítse. A *Hesti Hirlap* azt írja a kérdésről, hogy már Sinaiában is komolyan döntésre akarták vinni az ügyet, de *Benessel és Ducával* szemben *Nincsic* jugoszláv külügyminiszter a legmegerősebb álláspontra helyezkedett, bár Benes erősen ex-

ponálta magát a zálogjogok felüglesztését illetőleg. Benes ilyen állásfoglalását a külföldi sajtó angolai utazásával hozza kapcsolatba, mert Londonban Benes meggyőződhetett arról, hogy az angol pénzügy nem felejtette el a kisantant magatartását a jóvátétel bizottságban. Sinaiában így sem történt egységes megállapodás, bár Benes és Duca meggyőzték Nincsicet arról, hogy Jugoszlávia politikája a magyar kölcsönnel szemben a kisantant érdekeire kártékonyan hat. Ha most Marienbadban tényleg történnék majd kísérletezések az ellentétek kiküszöbölésére, akkor a kölcsön ügye úgy látszik, még mindig a kisantant magatartásától függ. Állítólag most a francia kormány közvetít, hogy a kisantant előzékenységet mutasson Anglia és Olaszország kívánságai iránt.

Párisból táviratozzák: Az Agence Telegrafic Universale behatóan foglalkozik a budapesti angol követségnek az angol kormányhoz küldött jelentésével, amelyben Magyarország gazdasági állapotával foglalkozik. Kiemeli, hogy Magyarország hatalmas erőfeszítéseket tesz, hogy a maga erejéből álljon talpra. A kisantant, amely eddig bizonyos mértékben ellenségesen fogadta Magyarországot pénzügyi segítség-

gyes érzésekkel teszi azt. Hogyan! Ez tehát *A Gondolatok* híres könyve? Ezek a megsárgult papirszeletkék, tele mértani figurákkal, rövidítésekkel, törlésekkel, pontozással, ortográfia nélküli firkálásokkal?

Igen. Ez *A Gondolatok* könyve; az emberi szellem egyik legnagyobb alkotása. Ezek a papirszeletkéken kevesebb a sor, mint amennyi szívet azok meghatottak, elmét már foglalkoztattak és a vallásos világnézetben, a hitben már megerősítettek. E sorok változtatták meg Brunetiere gondolkodását és szívét is. Önként megszállja lelkünket e gondolat: Mennyire kár, hogy a kérlelhetetlen halál megakadályozta e mű kidolgozását! De mi azt feleljük: A legkevésbé, miután minden okunk megvan azt hinni, hogy Pascal épen azért írta meg *Gondolatait*, mert érezte súlyos betegségében a halál fagyos lehetőségét. Ha a halál sejtelmé nem lett volna annyira élénken érzéseiben, semmit sem irt volna, mert emlékezőtehetségében biztos volt és világosan látta maga előtt a könyv tervét, a nagy vonások ott voltak lelkében. Apológiájának tervezetét, vonalait a szobájában összegyűlt barátai előtt vázolta és ismertette. De alig néhány nappal e tudományos társalgás után érezte, hogy baja

thenia teljesen megtámadta. Akkor észrevette, hogy fényes tehetségei kezdenek elhomályosodni, különösen emlékező tehetsége kezdte cserben hagyni és gondolatmenete elakadt, azért elhatározta, hogy jobb lesz följegyezni azokat a vilámgondolatokat, amelyek szellemén átcikkáztak.

Gyors sietséggel kezdte följegyezni a keze ügyébe akadt papirszeletkékre apológiájának anyagát, gondolatait.

Pascal a keresztény eszmények egyik legnagyobb védője. „Ismerete a világnak bűnnel és gyönyörrel telített életét, de ismerte az agónia borzalmaát és a lélek szabadságának kimondhatatlan örömeit is.” Öreg barátai előtt beszélhetett teljes tudattal vallási közönytől és a lélek veszedelméről. S mikor apológiáját az ember gyarlóságaira és az emberi szellem elégtelenségére bázisozva építi és Brunetiere előtt harmadfél századdal a tudomány elégtelenségéről beszél az emberi szívet gyöttrő három vagy négy probléma megoldásával szemben, nem mondhatja róla senki: te ezen a téren profán vagy. Ő profán? Pascal korának legnagyobb gondolkodója volt. Aként 20 éves korában a legnagyobb tudósok közé sorolták. Brunetiere szerint: Pascal a tudomány terén Leibnitz és Newton mellett áll.

gel való helyreállítását, rajban bizonyos feltételekkel ugyan, de engedékenyebb magatartást tanusit. A kisantant előbbi merevségét a jelentés szerint semmi sem igazolta és csak az ujjaépités megakasztása volt alkalmas.

Hogy áll a leu?

Augusztus 24-én fizettek 100 leiert:

Aradon:

2.44 svájci frankot,

8.— francia frankot,

15.38 szokott,

8.000 külföldi magyar koronát,

9.000 tényleges magyar koronát,

14.000 belföldi magyar koronát,

31.000 osztrák koronát,

1.400.000 német márkát.

Zürichben 2.55 frankot

Parisban 8.20 frankot

Budapestben 9050—9750 kor.-t

Berlinben 2.200.000 márkát

Newyorkban 43.50 centet.

Bécsben 32.000 osztrák koronát

Belgrádban 45.— dinárt

Londonban 1 font 970 lei.

Izgalmas percek.

(Elhárított hajókatasztrófa a Dunán.)

(Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójától.) Rövid és izgalmas epizódon estek át a Dunagőzhajózási Társaság *Carl Ludvig* nevű hajójának az utasai. A hajó, amely Budapest és Mohács között közlekedik, az alacsony vízállás és a meder gondozásának hiányossága miatt csaknem zátonyra jutott. A *Carl Ludvig* szokás szerint nagyszámu utassal jött fölfele és szélsőlegesen manőverezett, ahogyan alacsony vízállás idején szükséges. Ezt tudják az utasok és jóformán észre sem veszik.

Amikor azonban a hajó Adony közelébe ért, egyéb is történt. — Utólért egy vontatóhajót és a jobb oldalon, vagyis a pesti oldalon haladt el mellette. Amikor már elhagyta, de még nem tért vissza a víz sodrába, hirtelen zökkenést éreztek az utasok: a jobboldali lapátok homokbuckát érintettek. Néhány másodperc múlva megismétlődött a zökkenés, ami már nyugtalanítani kezdte az utasokat. A kormányos teljes erővel csavarta a kormányt balfelé, de hasztalan, mert a hajó mégis mind inkább jobboldalra fordult. A kapitány megállította a gépet. Megparancsolta, hogy bocsássák le a vasmacszkát. Egy matrózt a hajó őrrára küldött, mérje meg a víz mélységét. Ezek az intézkedések nagyon fölizzgatták a közönséget és az izgatottságot nagy mértékben fokozta az is, hogy állandóan hallották, amint a lapátok a kavicsos talajt surolták. Kémszerű percek múltak el, míg a hajót sikerült a mélyebb vízbe visszajuttatni s a kapitány kiadhatta a felszabadító vezényszót:

— Előret!

Az utasok, akik időközben vala-

mennyien a fedélzetre futottak s a kapitányt és a hajóslegényeket elárasztották kérdésekkel, most már kezdtek megnyugodni. A kínos percek hatása hamarosan elmúlt, aminek mindenesetre az is hozzájárult, hogy időközben eloszlottak a sötét felhők és ismét kislépett a nap.

Petőfi-ünnep.

(*Andrássy- és Pákh-centennárium.*)

(Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójától.) Páratlan ünnep zajlott le az aggteleki barlangban. — Kora reggel óta a kocsik és szekerek beláthatatlan sora vonult fel a barlang felé, az emberek ezrei zarándokoltak ünnepelni *Petőfi* s vele az 1823-ik év másik két születését, id. *Andrássy Gyula* grófot és *Pákh Albert*et. Délutánra, amikor a *Petőfi-emléktábla* leleplezése ki volt tűzve, a nyílt térség a barlang bejárata előtt olyan volt, mint egy székértábor: a fővárosi vendégek és Borsod meg Gömör előkelőségei szinte egészen elveszték a környékbeli falvak magyar parasztjai között. Délután 5 órakor kezdődött az ünnep a barlang szájánál. Az ózdi bányászok énekkara elénekelt a Himnuszt, majd *Szathmáry István*, a *Petőfi-Társaság* tagja elszavalta *Petőfi* című költeményét, végül *Császár Elemér*, a *Petőfi-Társaság* ajnlőke ünnepi beszéd kíséretében leleplezte a barlang sziklafalába illesztett új márványtáblát, amely a nagy költő aggteleki látogatását (1845. máj. 25.) örökíti meg. — Utána zeneszó mellett mulatott a több mint 3000 főnyi társaság egészen tíz óráig, ekkor a hatalmas tömeg levonult a barlangba s annak szik, sikos utjain példás rendben fölvonult a *Kistemplom* nevű hatalmas csarnokba, melyet ez alkalommal 100.000 gyertyafényű reflektor árasztott el tündéries fényvel. A csarnokot egészen megtöltötte az emberáradat, mindenütt, még a cseppkőoszlopokon is, érdeklődő, lelkes közönség, az emberek kezében sápadt fényű gyertya vagy lámpa. *Rexa Dezső* szép beszédben méltatta *Andrássy* és *Pákh* érdemeit. Utána *Hegyl Anna*, a kiváló operetténekesnő, ragadta frenetikus tapsra a hallgatóságot *Petőfi-dalokkal*. *Szathmáry István* megragadó erővel szavalta el ez alkalomra írt ünnepi költeményét: *Az aggteleki barlangban*. *Császár Elemér* rövid, de nagyhatású beszédet mondott *Petőfiről*. Végül a Szózat hangjai mellett oszlott szét a társaság a barlang titokzatos folyosóin és korra hajnalig gyönyörködött azokban a remek alakzatokban, amelyekkel a természet szeszélye ezt a hat kilométernél hosszabb földalatti barlangrendszerrel telekesítette.

Az eddigi tüzvizsgálat szerint a tüzet a katonai épület mellett levő trágyadombon eldobott égő cigarettavég okozta.

Halálos nászut.

(Egy fiatal uriaszony tragédiája)

Timisoarai (temesvári) szerkesztőségünk jelenti: Egy fiatal temesvári asszony megrendítő tragédiája keltette fel ma a közönség részvevő érdeklődését. Alig hat héttel ezelőtt ment férjhez Kovács Edith temesvári urileány Lazaru György brailai magántisztviselőhöz. A Temesváron tartott esküvő után azonnal Brailába utazott a fiatal pár, ahol az ismerősök a legnagyobb boldogságban tudták őket, mert köztudomás szerint szerelmi házasságot kötöttek. Ma a leány szüleihez egy néhány szavas távirat azt a megdöbbentő hírt hozta, hogy leányuk meghalt. A szülők érdeklődésére sikerült megtudni azt, hogy a hathetes fiatal asszony öngyilkosságot követett el késsel szivesszurta magát. Az ismerősök körében találgatják a megdöbbentő öngyilkosság okát és úgy vélik, hogy annak eredete még a háborús időkre nyúlik vissza. A rendkívüli szépségű fiatalasszony tragédiája iránt Temesváron általános a részvétel.

Adót fizetni!

(Mindenki rendezze forgalmi adóját.)

Az aradi pénzügyigazgatóság ma hirdetményt bocsájtott ki Balai anna pénzügyi subinspektor aláírásával, amelyben a forgalmi adó kezeletére és fizetésére vonatkozó összes rendelkezéseket és a törvények idevonatkozó paragrafusait közli. A hirdetmény részletesen felsorolja, hogy kik kötelesek a forgalmi adót levonni és az állampénztárba beszolgáltatni, mennyi a forgalmi adó és milyen összeg után számítandó, kik mentesek az egy százalékos forgalmi adó alól, milyen alakítások szikszégesek és mikor kell befizetni az összegeket? Külön figyelemre méltók a hirdetmény utolsó bekezdéseinek rendelkezései. Ezek szerint az 1923. évi augusztus havi bevételek után a szeptember hónap folyamán eszközlenő befizetéssel egyidejűleg kell befizetni a járó forgalmi adó különbözetet az 1921. évi szeptember 1-től 1923. szeptember 1-ig eszközölt és esetleg helytelen értelmezés folytán be nem jelentett bevételek után. A perceptiótól kapott nyugtákat és a visszakapott befizetési deklarációkat külön iratcsomóban a registru speciállal együtt legalább három évig kell megőrizni. A hirdetményben közzétett rendelkezések, amelyeknek legnagyobb része már eddig is ismeretlen volt, szigoruan eleget kell tenni és erre a határidőt szeptember elsejével jelöli meg a hirdetmény. A hirdetmény ugyanis a szeptember hónapot az eddigi hiányok pótlására kívánja fordíttatni, mert október elsejétől igéri megkezdeni a felülvizsgálatokat,

amelyek nem hagynak megtorlás nélkül semmiféle lövedést és érzékeny büntetést helyeznek kiltásba.

Vége a nyaralásnak.

(A hazatérők.)

Engedd meg, nyájasnak nevezett olvasó, hogy nyaralásodból visszatérve, őszinte örömmel köszöntselek. Hát hol jártál? Hol apadt le oly vehemens módon valamikor duzzadó erszényed? Hol szedted nemes arcodra azt a kétes színű barnaságot, amely oly férfiasá teszi kissé enervált vonásaidat? Jártál talán Németországban? Vagy talán a Tátrában hagyta néhány összepórolt kilódat hájas olvasó? Kalandok nélkül tértél-e haza, vagy kalandokkal és az utóbbi esetben mennyi igaz abból, amit beszédes hangulatodban telebarátaidnak merőkanadánként beadogatsz? A nagyságos asszonyt miért nem vittél magaddal? Tözsdeztél-e a messze idegenben? Hallom, egy kissé kártyáztunk is a csodaszép hegyek között, sőt a rossz nyelvek szerint éppen azért és mert a hegy nem akart Mohamedhez jönni, te nem is láttál a hegyekből semmit. És miért mentél te messze idegenbe, amikor az orvos kifizádnak rendelt egy kis levegőváltozást? Hagy van kedves unokafüggő, akivel csak most kerültél rokonságba és miért nem hoztad a bájos angyalkát magaddal? — A feleséged miatt? Hát neki nem rokona a kedves gyermek? — Légy mindenestre szívből köszöntve szép és meghitt családi körödben, ahol szép példaadással továbbra is a nemes erkölcsökre oktatód kedves kis családodat.

Demák Bucurestben.

(Vizsgálat a hamis permiszek ügyében.)

Az Aradi Közlöny beszámolt arról, hogy az aradi rendőrség újabb csempészési ügyben vezette be a nyomozást. Az érdekes csempészési ügynek Dema Gusztáv általános ismert aradi mészáros az egyik főszereplője, akét azzal gyanúsítanak, hogy hamis kiviteli engedélyekkel szállított szarvasmarhákat külföldre. Ugyanebben az ügyben kihallgatták Pataki Sándort, Dema mészáros rokonát, aki a Magyar Mezőgazdasági Résztársaság bevásárlási megbízottja és aki véletlenül Aradon találkozott Dema kihallgatása alkalmával elmondotta, hogy a kérdéses permiszt, amelynek segítségével 160 darab szarvasmarhát szállított át a határon, maga is hamisnak gondolta és ezért, mielőtt azt megvetta, egyik aradi közjegyző előtt megvizsgáltatta a curtici

vámfőnökkel. A vámfőnök elfogadta a permiszt és így megkezdte a szállítást.

A hamis permisz-ügy annál érdekesebb, mert a Bucuresti legfelsőbb vámhatóság nyomára jött annak, hogy hamis kiviteli engedélyeket gyártanak. Megindult a nyomozás, amely eredménnyel is járt. Oradea-Mareni (Nagyváradon) szintén előfordult, hogy ha-

mis kiviteli engedélyekkel bonyolítottak le szállításokat. Az illetékes hatóság úgy határozott, hogy a hamis permiszek ügyét a fővárosban vizsgálják felül. Dema Gusztávot, Pataki Sándort és Winter Géza nagyváradi kereskedőt tegnap este Bucurestbe kísérték, hogy a vizsgálat lefolytatásánál jelen legyenek és tisztázzák az ügyben való szerepüket.

Újabb francia megszállás előtt.

Járványok a Ruhr-vidéken. — Degoutte tábornok nagyobb hadseregei akar

Berlinből táviratozzák: A Ruhr-vidéken híre terjedt, hogy a franciák állítólag Segen-vidéken újabb megszállásra készülnek. Ezzel hozták összefüggésbe Degoutte tábornok útját a megszállott vidék keleti részére. A Vossische Zeitung a híresztelést valószínűnek tartja, pedig általa a politikai helyzet két ségtelenül még súlyosabbá válnék. Bohum-vidéken ismét nagyarányú tifuszjárvány dühög. A közönséget plakátokon intik, hogy ne mosdják a Ruhr-vidéken és ne igyék belőle. A hamis terület két községében tifusz és más epidemikus betegségek is pusztítanak.

Párisból táviratozzák: Degoutte tábornok Hardeből visszatér-

ve a brüsszeli Independance Belge tudósítója előtt a következőket jelentette ki:

— Elhamarkodott dolog volna azt állítani, hogy a passzív ellenállás hamarosan megszűnik, bár a német nagyipar kezdő belátni, hogy végzetes hibákat követett el. Általános az a fel fogás, hogy az ellenállás végéhez közeledik. A Ruhr-terület békés lakosságát nem szabad összetéveszteni a Németországból érkezett szabotőrökkel. Bizonyos, hogy a német nép bosszúér tihog és revans után áhítzik, így tehát a szövetségeseknek résen kell lenniök, hogy mindent megtegyenek későbbi védelmükre. Minél nagyobb haderőt tartanak, annál könnyebben boldogulnak.

Sikkasztott egy kiskoru postamester.

— A költökező életmód. —: Miből tellett hátszlóra és mulatozásra? —: A sikkasztó a temesvári ügyészségen.)

A temesmegyei Németszentpéter községből jelenti tudósítónk az alábbi jellemző esetet. Május hónapban a székesúti postahivatal új vezetőt kapott egy 19 éves postamester személyében. Hogy a kiskoru postamesternek jó összeköttetései lehettek, az bizonyos, mert másként nem került volna a postahivatal élére, ahol kipróbált, szakképzett postás állt addig. A fiatal postamester mindössze három hónapig látta el hivatalát, a melyet most kénytelen lesz ott hagyni. Augusztus 18-án Temesvárról a postaigazgatóságnál vértatlanul megjelent két főtisztviselő a székesúti postahivatalban és rovacsolni kezdett. A temesvári kiküldöttek nyomában arra a meglepő felfedezésre jutottak, hogy a fiatal postamesterre bizott pénzekből hiányzik. A rovacsolás megállapította, hogy a székesúti postán 36 ezer lei hiányzik. Ezt a tekintélyes összeget a postamester egész egyszerűen elsikkasztotta. A községben már régóta gyanakodó szemmel nézik a gyermekkorú postamestert, aki anyagi viszonyain felül költökeztet, hátszlókat tartott, állandóan mulatott és elegánsan ruházkodott. — Erről jelentés ment a temesvári postaigazgatóságnak, amely kiküldötte rovacsoló tisztviselőit, akik azután megállapították, hogy a fiatalembernek miből tellett a köl-

tekezésre. Mintfiogy a hivatali sikkasztás ténye beigazolódtott, a nagyfalusi csendőrség letartóztatotta a fiatal postamestert és a temesvári ügyészség fogházába kísérte. Bár a fiatalember atyja az elsikkasztott összeget letétbe helyezte, az eljárás megindul a magáról megfélemlített tisztviselő ellen, mert bírtselekménye hivatalból fildözendő.

Nagy tűz

egy fürdőhelyen.

Korönyicáról jelentik: Tegnap éjjel 1 órakor a Pannónia-szállóban eddig ismeretlen okból tűz támadt, amely oly rohamosan terjedt, hogy a megészített mentési munkálatok dacára az egész szálló rövid idő alatt teljesen leégett. A tűz nagy riadalmat és pánikot keltett a fürdő közönsége között, a tűzveszélyes szállóból sikerült mindenkit megmenteni, a tulajdonos legkisebbik gyermekét életveszedelem között hozták ki a lángok közül. Oláh János tulajdonos egész vagyona és készpénze odaveszett. A kár több mint százezer cseh korona.

— Tart a cseh bányászok sztrájkja. Prágából jelentik: A cseh bányamunkások bérmozgalma ügyében folytatott tárgyalások ezideig még nem jártak eredménnyel.

HIREK.

A király születésnapja. (Istentisztelet az aradi templomokban.)

Ferdinánd király születésnapját ma hivatalos formák mellett ünnepelték meg Aradon. Mai számunkban közölt rendőrprefektusi rendelkezés értelmében felfogozták a házakat és az üzleteket és az összes templomokban ünnepi istentiszteletet tartottak. A görög keleti román templomban ott voltak Gheorgescu vezérfelügyelő-prefektus, a város képviselőjében Angel István dr. polgármester, Oldr István pénzügyi tanácsos és Campian János városi főjegyző továbbá Popescu Haralamb sziguranca főnök, Margineanu Titus pénzügyigazgató, dr. Moldovan Silvius orvosszakértő elnök, dr. Tamasdan Livius táblabíró, Pauessti vezető ügyész, Pop Coriolan vasutigazgató, Jura Álomásfőnök, Andreescu rendőrigazgató, Pocioanu előjáró; a görög keleti szerb templomban a várost Mikosevits Iván főpénztáros és Dulovits Oszkár adófelügyelő; a görög katolikus templomban Lucacu Lajos árvaszeri elnök és Herling Gyula főmérnök; a református templomban Hoffmann György városi jegyző és Vass Barna városi mérnök; a római katolikus templomban Jegessy Károly dr. tiszti főügyész és Exterde Kálmán báró főszámvevő; az evangélikus templomban Hoffmann János városi adótiszt és Freund Agoston városi mérnök; a neolog izraelita templomban Grosz Samu városi adótiszt és Gerő Armin pénztári ellenőr; az ortodox izraelita templomban Mandl Ferenc adótiszt és Binder Gyula számvevő vettek részt. A katonaság diszszázaddal vonult ki az ünnepi istentiszteletre.

— Törvényjavaslat az építkezésről. Bucurestiből táviratozzák: A munkaügyi miniszteriumban javaslaton dolgoznak, amellyel az építkezés megindulását akarják elősegíteni. A javaslatot a parlament őszi ülészakán fogják letárgyalni.

— Véres összeütközés Athénben. Athenből táviratozzák: A kommunista sztrájkolók ma összetűzték a katonasággal. Az összeütközés során ketten meghaltak és hetek megsebesültek. A sztrájk már mindenütt elianyhult, Szalonikiben teljesen meghiúsult és Pireusban került még véres összetűzésre a sor.

— Amerikai delegáció Konstanzban. Bucurestiből táviratozzák: Az Egyesült Államok kereskedelmi delegátusa Konstanzba érkezett, hogy az ottani kikötő helyzetéről pontos információkat szerezzen. A delegáció látogatása állítólag a kormány kezdeményezésére történt.

— Elkobozzák Rakovszky népbiztos birtokát. Konstanzból táviratozzák: Az itteni ügyészségnél tárgyalások folynak Rakovszky szovjet népbiztos ghelegici birtokának elkobozása ügyében.

— Sportolók el ne feledjék, hogy Diana sósorszással lehet izmaink ruganyosságát legjobban megővni

Szeptemberben jön az adóvégrehajtó.

(Négy millió helyett másfél. — Orvosok, mérnökök és építésszek az adó-kivető bizottság előtt.)

Az aradi pénzügyigazgatóság a napokban kezdte meg a II. speciális adó-kivetőbizottság a munkáját, amely tervszerűen halad előre. Ha ez a bizottság programját be tudja tartani, akkor 29-én már be is fejezi működését. Holnap, szombaton az aradi orvosok közül a hátralevők és az aradi és a vidéki összes állatorvosok adóknak tárgyalása kerül sorra. Összesen harmincnyolcan kaptak holnapra idézést. A bizottság 26-án vasárnap is dolgozik és ezen a napon 13 aradi orvos és 22 aradi és vidéki fogtechnikus adóügye kerül a bizottság elé. Hétfőn, 27-ét arra használják fel, hogy az esetleg kimaradt orvosok ügyét intézzék el, 28-án és 29-én pedig a mérnökök és az építésszek kerülnek sorra és ezzel ez a bizottság be is végezte feladatát.

Az aradi pénzügyigazgatóság különben felszólítja azokat a lakókat, akiknél lakóterületi adókat esz-közöltek a háztulajdonosaik adó

— Halálozás. Roth Zsiga, Adler Andor üzemeink 25 éven át volt képviselője, ma hosszú szenvedés után 39 éves korában elhunyt. A szorgalmas, derék tisztviselő halála általános részvétet kelt. A temetés vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Str. Ecaterina Teodori (Heim Domokos-utca) I. számú házból.

— Katonai jelentkezés. Az aradi rendőrség katonai ügyosztálya tudomására hozza az 1903., 1904.—1905. években született ifjaknak, akikből az 1925.—1927. éves katonai kontingens fog kikerülni, a következőket: augusztus 25-én jelentkezni tartoznak mindazok az 1903., 1904. és 1905. években született és Aradon lakó ifjak — akkor is, ha más községekben születtek — akik nevének kezdőbetűi A., B., C., D., F., aug. 26-án az azon kategóriába tartozó ifjak, akik nevének kezdőbetűje G., H., I., J., K., L., augusztus 27-én azok, akiknek neve M., N., O., P., R. betűekkel kezdődik, 28-án azok, akiknek neve S., T., U., V., Z., Y. és X. betűkkel kezdődik. A jelentkezés ideje reggel 8—1-ig, délután 3—5-ig. A jelentkezés helve: Az első körületben a csanádi-palotában (Bul. Regele Ferdinand 1.) A második körületben Str. Gojdu (Szent István-u.) 2. A harmadik körületben Str. Coasei (Kasza-u.) 4. A negyedik körületben Str. Aurel Vlaicu 1. Az ötödik körület Ségában, hatodik körület Gájban. Ugyanitt és ugyanekkor jelentkezni tartoznak azok az ifjak, akik a sorozó-bizottságtól 1924. évre kaptak halasztást és akik az 1923. évi kontingenshez tartoznak, magukkal hozva halasztási bizonyítványukat és születési anyakönyvi kivonatukat. Minden jelentkező tartozik születési anyakönyvi kivonattal és személyazonosságát bizonyítóval megjelenni. Azok, akik a rendelet kibocsátásától számított hat hónapon belül költöztek Aradra, nem vétettek fel itt a kategóriába. A jelentkezést elmulasztó ifjakat a törvény szerint szigorúan megbüntetik.

nemfizetése miatt, hogy a feltöltött összegeket haladéktalanul fizessék be, mert a közeli napokban megkezdik a revíziót. Aki pedig elmulasztott a felszólításnak eleget tenni, azt megbüntetik. A pénzügyigazgatóság egyik vezető tisztjével a bizottság elnöke szerint szeptember hónapban tömeges foglalásra, végrehajtásra és fizetésletiltásra lesz kilátás, ha az adófizetés olyan mértékben tolvaj tovább, mint eddig. Az I. adókerületi pénztárnál eddig 1,756.000, a II. kerületi pénztárnál 770.000 lejt fizettek be ebben a hónapban. Ezek az összegek nem közelítik meg azokat, amelyeknek az új adómegállapítások után mánt adóknak kellene befolyjni. Az első kerületi adópénztárnál legalább 4 millió összegre számíthatnak, ha mindenki eleget tesz adófizetési kötelezettségének. A II. kerületi pénztárnál is egy ezt megközelítő összegre számíthatnak, tehát legalább háromszor akkora összegre, mint amennyit kitesz az eddig befizetett adók összege.

— Hol működnek az adóbizottságok? Az aradi adó-kivető-bizottságok holnap, szombaton a következő utcákban folytatják működésüket: az I. Ségában, a II. visszamaradt tételeket dolgoz fel, a VI. a Kálmán János-utcában, a VII. visszamaradt tételeket dolgoz fel, a VIII. a Spatarul Borcea (Mély) utcában, a IX. a Dorobantilor (Urbán Iván) utcában.

— A nap eseményei közül kiemelkedik, hogy dr. Reményiné és Dörnernek az Eminescu (Deák Ferenc) utca 12. számú ház első emeletén levő női kalapszalónijába már ma megérkeztek a legújabb és legmodernebb párisi modellek. A divatos és szép kalapok a legszerényebb áron kaphatók, mert a szalón tulajdonosnőinek az a céljuk, hogy a középosztály hölveit is jutányosan juttathassák finom és elegáns kalapokhoz. A szalón nemcsak új kalapokat ad, hanem divatjarmult kalapokat átalakít, fest és díszít és ezeket is a legújabb modellek szerint. Amellett, hogy a legjutányosabb árat számítják, a munkákat a legrövidebb idő alatt végzik el.

— Birság és pénzfoglalás a Ruhr-vidéken. Buerből táviratozzák: Tegnep erős belga katonai osztagok szállották meg a városházát, hogy behajtsanak a városban egy 50 ezer belga frankos birságot. Több butort és berendezési tárgyat elvittek a városházáról. — Düsseldorfból táviratozzák: A francia megszálló parancsnokság Düsseldorfban 24. Recklinghausenben 12 millió márkát foglaltak le a birodalmi bank fizetési készleteiből.

— Lengyel kivándorlók vasuti katasztrófája. Vilnából borzalmas vasuti katasztrófa hírére táviratozzák. A lida—mostyi vonalon Rosnanka állomáson történt az óriási arányú vasuti szerencsétlenség. A vilna—varsói gyors kisiklott és a folyóba zuhant. Eddig 50 halottja és 100 sebesültje van a katasztrófának. A vonaton legnagyobb részben Amerikába készülő lengyel kivándorlók utaztak.

— A metropolitának nem volt beutazási engedélye. Varsóból jelentik: Septicky gróf görög katolikus metropolitát, aki Bécsből beutazási engedély nélkül Lembergbe akart utazni, Dzieditz határállomáson felfeltartóztatták. Mivel a metropolita hálókocsiját a felszólításra sem akarta elhagyni, a kocsit lecsatolták és egy mellékvágányra tolták. A hatóságok Varsóba fordultak további utasításért.

— Feloszlik a fogarasi fogolytábor. Bucurestiből jelentik: Félhivatalos körökből érkező jelentések szerint a kormány a fogarasi fogolytábor — ahol a Wrangel-hadsereg katonái voltak internálva — augusztus hó 25-én feloszlatja.

— A betörőt bántalmazták. Vajda György előzetes letartóztatásban lévő betörő tegnap kérte az ügyészséget, hogy a törvényszék orvosszakértőjével vizsgáltsa meg, mert a pecicai (pécskai) csendőrségen elfogatása alkalmával súlyosan bántalmazták. A notórius tolvait ma megvizsgálta dr. Bradean Athanáz vármegyei főorvos és Vajda György hátán több ütésektől származó sérüléseket talált. A vizsgálat eredményét jegyzőkönyvbe foglalták és hozzácsatolták Vajda bünygyi irataihoz.

— Szánthó Erzsike zongoraművész fog szombat délután hat órakor a Haladás előadásán közreműködni: a Kulturpalota nagytermében.

— Tűz egy üzletben. Ma este negyed tíz órakor a vasuti állomás közelében, az Aurel Vlaicu (Hindenburg-ut) 13. számú házban özv. Werner Sándorné gyarmatáru üzletében tűz keletkezett. A tüzet rövidzárlat okozta, ami egy villanykörte lecsavarása közben lobbantotta lángra a vezeték közelében levő tárgyakat. Néhány perc múlva már a helyszínén volt a tűzoltóság, a mely nagy készséggel vonult ki Mihájlovič Gyula főparancsnok vezetésével. A tüzet rövid idő alatt elfoltották. A kár nem jelentékeny.

— Aki negyvennégy évig ült börtönben. A párisi Figaro írja, hogy az olasz király most adott kegyelmet egy Sisilline nevű embernek, akit 1879-ben élethossziglani fogságra ítéltek s azóta szakadatlanul a börtönben ült. Ez az ember bármit követett is el, bizonyára megbűnhődött érte. De miután büntetését kitöltötte, nem fog-e meghalni a meglepetéstől, ha látni fogja, hogy mivé lett a világ azóta, amióta ő el volt tőle zárva.

— Mit olvas a budapesti közönség? Egy budapesti lap a kölcsönkönyvtárakat végiglátogatva megállapítja, hogy a budapesti közönség a könnyebb fajsúlyú mesélő olvasmányokat szereti. Nagyon népszerű lett Beniczkyne Bajza Lenke s Jókai. Nem méltatják figyelemre a nehezebb munkákat s a magyar klasszikusokat sem. A modern költők között Ady vezet, utána Kiss József következik. A modern írók közül Herczeg Ferencnek van legtöbb olvasója. Molnár, Móricz, Bródy és Karinthy következnek utána. Sokan rajonganak a detektívregényekért s Jack London, Heimburg, Lehne és Courth-Mahler könyveit. Igen népszerű Victor Margueritte s Anatole France. Divatos író Piere Lotti is.

— Kollin Jenő fogászati műtermét Piata Avram Iancu 11. (Sza-badság-tér 11.) alatt megnyitotta

Lendvai rágalmai.

(Megindították ellene a büntető eljárást.)

Budapestről táviratozzák: Lendvai István Cegléden tartott beszéde miatt a kormány felhatalmazást adott az ügyésznek a büntető eljárás megindítására. A felhatalmazás a következőképpen szól:

— A minisztertanács az 1914. évi 41-ik törvénycikk 8-ik paragrafusa alapján felhatalmazza a királyi ügyészt arra, hogy Lendvai István budapesti lakos által Cegléden 1923. augusztus 20. napján tartott beszámoló beszédében a magyar királyi kormányt sérelmező, állítólag elkövetett rágalmozás és becsületsértés vétségének megtorlása végett a büntető eljárást hivatalból indítsa meg.

Az ügyészhez megküldötték a beszéd hiteles szövegét, amelyben többek közt ezeket inkriminálták: „A Bethlen-kormány nemcsak panamista, hanem erkölcsi értéke sincs arra, hogy elhagyja helyét. Erkölcsileg már a bitófán lóg, tehát hagyja el a helyét. Meg kellett érné a nemzetgyűlésen, hogy miniszterek, vagy ők, vagy feleségeik révén ajándékrészvényekhez jutottak és a miniszterek, magasállású tisztviselők és képviselők egyenesen abból szereztek vagyont, hogy a tőzsdén játszanak és nyomják lefelé a pénz értéket.”

Építkezni kell!

(Elfogadják a magyar építkezési törvényt.)

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén a lakásépítési törvényjavaslat tárgyalását folytatták. Dr. Györky Imre szociáldemokrata szociális szempontból kifogásolta, mert szerinte a javaslattal a kapitalistáknak újabb milliárdokat juttatnak. Azt kívánja, hogy a kormány mutassa be a nemzetgyűlésnek a házépítésre vonatkozó, a bankokkal kötött szerződéseket. Kiss Menyhért ébredővezér azt hangsúlyozta, hogy mindenütt a nagytekének kellett áldozatot hozni, hogy a nép szükségletein enyhítsenek. Egyedül csak itt fordul elő, hogy a tőke még az inséges helyzetben is nyereszkeskedni mer.

Kállay Tibor pénzügyminiszter válaszolt a felszólalásokra. Kijelentette, hogy közönséges hitelügyletről van szó, husz százalékos kamatozással, tehát sokkal többel, mint az ellenzéki képviselők mondják. Valorizációs kölcsön lehetetlen. A valorizációs hitel behozatalával a gazdasági hitelélet oly megrázkódtatást szenvedne, amely egészen tönkreteszte az országot. Az őszi ülészakarra fog törvényjavaslatot készíteni a valorizációról. Helytellen, hogy az ellenzék a bankok ellen heccpolitikát folytat. A kö-

zönség körében a bankokat olyan színben tüntetik fel, mintha azokat meg kellene semmisíteni. Kéri, hogy fogadják el a törvényjavaslatot.

Vass József népjóléti miniszter kijelentette, hogy a lakáskérdés kétségbeejtő és ezért feltétlenül megoldandó. Ezrével jönnek hozzá emberek: özvegyek és árvák, akik lakást kérnek. Nem tud rajtuk segíteni. Építkezés nélkül nincs lakás. Gyors és feltétlen segítségre van szükség, mert építkezés nélkül nem lehet még egy tétbe belemenni. A lakáskérdést úgy oldják meg, hogy a hivatalokat kiteleptik a magánházakból, az állami kis lakás-építést tovább fejlesztik és a nagytekét építkezésre kényszerítik. Az utóbbit célozza a lakásépítési törvényjavaslat. (Általános helyeslés.) A nemzetgyűlés a házépítési törvényjavaslatot nagy többséggel általánosságban elfogadták.

Uj maximálás.

(A húsárak nem emelkedtek.)

A városi tanács ma új maximális árakat határozott meg, amelyek már holnap reggel életbe lépnek. Az ármegeállítások csupán a spekulatortörvény 2-ik szakaszában megjelölt elsőrendű élelmiszerekre terjedtek ki, sőt ez való is tettek kivétel — a halárakat nem szabályozták, mert a hal ritka ezen a vidéken és így luxuscikké közé tartozik. Az ármegeállításkor jelen volt minden érdekelt szakma egy képviselője, akit az iparkamara jelölt ki erre a célra. A húsárak közül csupán a borjúhús árát emelték fel: I-rendű 24, II-rendű 22 lei. A többi húsárak nem változtak. Mariahús I-rendű 20, II-rendű 18, III-rendű 16, sertés hús I-rendű 30, II-rendű 28 lei kilogrammonként. A zsír ára szintén a régi maradt: kilója 60 lei. A tej árát a következőképpen szabályozták: falusi tej a piacon egy liter 4 lei; házihoz szállítva 4.50 lei; uradalmi tej házhoz szállítva vagy a tejcsarnokban literje 5.50 lei.

A hivatalos lap augusztus 18-án kelt 110. számában megjelent a kereskedelmi és ipariügyi miniszteriumban működő állandó bizottság jelentése. Eszerint a maximálást kizárólag az édes-tejre tartják fenn, a melléktermékekre u. m. túró, vaj, sajt stb. nem. A maximálási törvény 26-ik paragrafusa alapján működő ellenőrző tisztviselők kötelesek, a mikor feljelentés érkezik hozzájuk kihágási ügyben, vagy a helyszíni megállapítások rendjén, három példányban jegyzőkönyvet felvenni. Ezek közül az egyiket a feljelentettnek, a másikat a feljelentőnek köteles adni, míg a harmadik a hivatal birtokában marad. A följelentő az ügyészhez, vagy a bírósághoz fordulhat az vizsgálót kérni. Ha a községek ármaximálására vonatkozó rendelkezésnek nem felel meg, akkor hivatalból, akár a kereskedelmi miniszter kívánására, a maximális árak vagy tarifák megállapítását a községek adatait közölve a közlése szerint a magyar nemzeti maximálás alá.

Londonban tárgyalták a francia választ.

— Anglia nagy áldozatokat hoz. — Baldwin találkozik Poincaréval. —

Londonból jelentik: Hivatalos jelentés szerint a francia jegyzéket ma több miniszter tárgyalta Baldwin miniszterelnökkel. A belga válaszjegyzék megérkezését szombatra várják. A lapok kiemelik Poincarénak ama feltételeit, amelyekkel hajlandó volna a Ruhr-vidéket kiüríteni. A jegyzék eme része a lapok szerint alkalmasnak mutatkozik a további tárgyalásokra. Egyébként azt remélik, hogy a belga jegyzék néhány még homályos pontra közelebbi és pontosabb felvilágosításokat ad. Az angol sajtó élesen bírálja Poincarénak azt az állítását, hogy az angol javaslat nem tartalmaz áldozatkészséget. Anglia csupán 710 millió fontot követel és még erre sem kíván elsőbbséget, holott a szövetségesek angliai tartozása 1200 millió fontot tesz ki. Így Anglia 500 millióról lemond a jóvátételi részesedésből. A követelt 700 millió tulnyomó részét a németektől fogja megkapni és éppen ezért kíván olyan politikát, hogy Németország fizethessen. A szövetségesektől az adósságok kis részét kívánna csupán, annyit, a mennyit a német fizetések után még hiányoznék a 710 millióhoz, mert ezt az összeget a szövetségesek kedvéért vette fel Amerikától.

Londonból jelentik: A francia válaszjegyzékről angol szakértők ma nyilatkozatokat adtak. A melyek szerinte a francia kormány még mindig félreismeri Anglia áldozatait. Ha a francia kormány leszállítja az igényeit 26 milliárd arany márkára, még mindig csak értéktelen papíron levő követelésekről mond le, míg Anglia Franciaországgal és Olaszországgal szemben értékes hitelezői jogsziványokat ad fel. Az esti lapok azt írják, hogy Baldwin miniszterelnök ma és holnap lord Cecillet és lord Derbivel megbeszéli a válaszjegyzéket és szombaton Aix les Bains fürdőhelyre utazik. Több heti ottartózkodása folyamán Poincaré francia miniszterelnökkel és Curzon angol külügyminiszterrel megbeszéli, vajjon célszerű-e, hogy szeptemberben egybehívják a legfelsőbb tanácsot és a jóvátételt egy előzőleg megbeszélte angol-francia terv alapján megoldják.

Berlinből táviratozzák: A jobb és a baloldali radikális lapok foglalkozván a francia válaszjegyzékkel és megállapítják, hogy az semmi újat nem tartalmaz. Az eddigi jegyzékváltások nem nyújtanak kilátást arra, hogy a helyzet megváltozzék. A Vorwärts szerint bár a jegyzék semmi novumot nem tartalmaz, megadja a lehetőségét annak, hogy a ruhr-vidéki és a jóvátételi kérdések rendezésének ügyében a tárgyalások tovább folytatódhassanak.

Berlinből táviratozzák: A francia jegyzék nyilvánosságra jutása után Stresemann kancellár pártközi értekezletet hívott össze, a melyen valamennyi párt képviselője részt vett. A kormány a jegyzékről a közeljövőben nyilatkozni fog.

Párisból táviratozzák: A belga válaszjegyzéket brüsszeli jelentések szerint pénteken közlik. Ma adják át Londonban és azután hozzák nyilvánosságra.

Berlinből jelentik: Strese-

mann kancellár ma mutatkozott be a birodalmi tanácsnak. Beszédében rámutatott Németország rendkívül súlyos kül- és belpolitikai helyzetére. Kifejtette, hogy a külpolitika irányítása fokozott mértékben függ a belpolitikai tényezők magatartásától. Weismann porosz miniszter a birodalmi tanács nevében biztosította a kancellárt, hogy a tanács minden rendelkezésére álló eszközzel támogatni fogja a kormányt.

Londonból táviratozzák: A reggeli lapok azt írják, hogy az angol kormány a legközelebbi három hét aitt, amíg Baldwin Franciaországban tartózkodik, sem a franciáknak, sem a németeknek nem küld jegyzéket.

Mammut-számok.

Berlinből táviratozzák: A márka újabb zuhanása az egész vonalon újabb áremelkedéseket vont maga után. Minden élelmiszernek az ára Berlinben már elérte a világparitást, sőt a vaj ára jóval fölülte áll. Egy font vaj, amelyet csak néhány üzletben és azokban is óraszámra való vараkozás után lehet kapni, két millió márka. A margarin ára is meghaladta az egy milliót. A zsír egy és egy negyed millió, egy font 85.000 márka, de ennyiért is alig lehet kapni. A legolcsóbb friss hús ugyan olcsóbb, mint az elmúlt hé-

ten, de ma is egy font a borjúhús 900.000, a borjúhús 8-900.000, de jobbminőségű hús fontjára 1.300.000 márkát kérnek. Az ugynevezett olcsó tengeri hal fontja 1 és félmillió, egy darab taring 125.000 márka, a burgonya fontjára, bár ez is kevés helyen kapható, elkérnek 28.000 márkát. A főzelékek is megfizethetetlenül drágák. Egy font paradicsom 360 ezer, a szilva 120.000 márka. Ez mind a fél kilónál alig több font ára. Silány minőségű körte 100 ezer márka, egy liter tej 120.000. A legismertebb berlini tejcsarnok, amely eddig kocikkal hordatta körül a fővárosban áruját, beszünteti a tejkihordást a legközelebbi héten. A jegynélküli kenyér mátról kezdve 400.000 márka, az egészen kis sütemények ára pedig 22.000 márka darabonként. A mai árak alapján kiszámították, hogy egy békemárka értéke ma 1.260.000 papírmárkának felel meg. Érdekes hogy a ruhiázati cikkek árai még jobban felszöktek, mint az élelmiszereké. A nagyobb berlini üzletekben egy pár jobb cipő 16-20 millió, egy pár férficipő 18-30 millió. A ruhásüzletek már régóta rártertek az átszámítási kulcsra, a mellyel emelik az árakat minden valutáris romlás alkalmával. Jó anyagból mérték szerint egy férfi öltönyt 8 font sterlingért készítenek. A női divatüzletek mai szorzószámukat 72.000-ben állapították meg, amely természetesen a június elejei árak megszorozására való. A textilüzletek a tegnapi 49 ezerről 55.000-re emelték a szorzószámukat. Egy helyvárosi fehérnemű fizethet egy női ing közepes minőségben 3 millió, az inganyag métere 800.000 márka. Jobb férfinget nem lehet 5 millió alul kapni, egyszerű minőségű női harisnya párja 1 és fél millió, jobb minőségben 3 millió. A nyakkenő ára két és hat millió között

mozog. A közlekedési eszközök is rendkívül módon megdrágították viteldijaikat. A közúti villamos dacára a 100.000 márkás menetjegyeknek, ma bejelentette, hogy üzemét megszünteti és most az autobuszok csinálnak jó üzletet. A városi vasút még a legolcsóbb közlekedési eszköz, mert egy harmadik osztályú jegy 40.000 márká. A földalatti vasút, amely még rövid útra eddig olcsó volt, most a harmadik osztályú jegy árát 70.000 márkára emelte fel.

A gazdatisztek sorsa.

(Válasz egy közérdekű problémára.)

A következő érdekes tartalmú levelet kaptuk:

Tekintetes Szerkesztő Ur! Egy szerény kéréssel vagyok bátor a Szerkesztő urhoz fordulni és nagyon leköteleztem, ha arra autentikus helyről szerzett kimerítő választ méltóztatnék adni. A román földbirtokreform tárgyalása és megvalósítása alkalmával több ízben szó volt arról, hogy mi legyen azokkal a gazdatisztekkel, akik a kisajátítások alkalmával állásukat s ezzel egyszersmind kenyerüket is veszítették. Hisz ezek a szerencsétlenek, akik annak idején nagy költséggel, szorgalom és kitartás árán, egész ifjúságukat arra áldozták, hogy a mezőgazdasági tudományokból diplomát szerezzenek s mint kizárólag gazdálkodásra hivatott szakképzett egyének, existenciájukat csakis a gazdaságokban tudták megalapítani. Kizártnak tartom, hogy ezek az emberek — akiknek élet- és létejük a gazdálkodás — arra legvének kárhözható, hogy különféle ipari vállalatoknál, társulatoknál, pénzintézeteknél stb. *napiidiasok*nak s diplomájuk, szakképzettségük dacára csak éppen hogy életükkel tengessék, teljesen parlagon heverítve szaktudásukat. Azt pedig egyenesen hihetetlennek tartom, hogy egy kimondottan agrárkultúr államban — mint Románia is — ne tudnának alkalmas, módos és lehetőséget nyújtani arra, hogy ezek az állásuktól elesett szakképzett gazdák, a nekik megfelelő munkakörben elhelyezkedni tudjanak.

— Azt hiszem, hogy az illetékes köröknek már volt alkalmuk meggyőződni arról, hogy kizárólag a földművesektől, nem várhatják a romániai, illetve az erdélyi és bánáti mezőgazdálkodás intenzívítésének fokozását. — Épen e szempontból van tehát leginkább szükség arra, hogy az okleveles gazdák részére lehetővé tegyék a gazdasági munkálkodást, mert hisz a bennük rejlő szaktudás és ambíció mintegy predestinálja őket *mintagazdaságok* szervezésére. Már több ízben szó volt arról, hogy a birtokreform alkalmával a volt gazdatisztek részére 100 holdas parcellákat osztanak ki a legelőnyösebb bérfeltételek mel-

lett, hogy ezt azután a bérlő mintagazdasággá legyen köteles alakítani. Azonban ez csak ígéret maradt. Szinte fáj az embernek a lelke, amikor hallja, hogy itt-meg ott, bevetetlenül és teljesen műveletlenül hevernek a földek, a földművesnek már nem kell, a régi földbirtokosoknak pedig nem adják vissza. Ez semmi körülmények között sem lehetett a birtokreform célja. Meg vagyok győződve, hogy Szerkesztő ur szívesen fog az említett ügyben információt szerezni s teszi azt annál is inkább, mert hisz az ügy nem is annyira egyéni, mint inkább közérdekű. — *Akárás, okleveles gazdasági tanár.*

Az *Aradi Közlöny* munkatársa kérdést intézett ez ügyben *Avramescu* Vazul dr. kincstári jogügyi igazgatóhoz, aki agrárreform-kérdésekben elismert szaktekintély. *Avramescu* Vazul dr. a következő felvilágosításokat adta:

— Erre a kérdésre az agrártörvény 99-ik szakasza adja meg a felvilágosítást. Ez rövidesen azt mondja, ha a földosztásoknál marad felesleg, akkor iskolák és csendőrségek javára 5 holdnyi területek adhatók. Ha ezen felül is marad fölosztható földterület, akkor közép-gazdaságok alakíthatók ezek azonban 50 holdnál nagyobb területek nem lehetnek. Ilyen földekre pályázhatnak a gazdatisztek, mert ugyanez a szakasz kimondja, hogy a speciális képzettség vagy a gyakorlati szakismeret kellő igazolása szükséges e területek elnyeréséhez. Száz holdas területről mintagazdaság céljaira nincsen szó a törvényben, ezek maximuma az itt említett 50 hold. Csupán egy helyen említi a törvény 100 holdat a papok, tanítók és gyermekeik földjeire vonatkozólag, de ez nem tartozik ehhez a kérdéshez. Azt ajánlhatom tehát a volt gazdatiszteknek hogy diplomájuk, vagy gyakorlati képzettségük igazolása mellett kérelmezzenek ilyen 50 holdas földterületet az agrárbizottságtól.

Irodalom, művészet

— *Haladás* előadás szombat délután hat órakor a Kulturpalotában, az elhunyt *Palotás Antal* emlékeztére. Közreműködik *Szánthó Erzsike* zongoraművész. Előadó *Neidenbach Emil* főgimnáziumi tanár.

— *Beiratás a Városi Zeneiskolába.* Arad város legrégebbi zeneiskolája szeptember hó 1-én nyitja meg az 1923—1924-ki tanévet. Beiratkozás szeptember 1-től 5-ig. Tanítás kezdete szeptember 6-án.

— *Lepa Dóra* hangversenye. Vata de Jos (Alváca) aradmegyei fürdő közönsége ritka művészi élvezetben részesül: *Lepa Dóra* aradi hangversenyének önálló hangversenyt tart vasárnap este *Alváca*n. A kiváló énekművész fellelést nagy érdeklődés előzi meg,

Az aradi börtön garázda lakója.

— *Doka Péter* merénylő a fogházigazgató ellen. — Inzultált törvényszéki jogzó. — Bilincsbe vevve a bírák előtt. —

Az aradi ügyészség fogházának egyik legveszedelmesebb gonosztevője *Doka Péter* rovottmultu betörő, aki életének kétharmad részét különböző fogházakban és fegyházakban töltötte el. *Doka Péter* négy évvel ezelőtt különböző bűncselekményekért az aradi büntetőtörvényszék három évi börtönrre ítélte. A gonosztevőt büntetésének kitöltése végett az aradi (nagyenyedi) fegyházba szállították, ahonnan azonban másfél év múlva megszökött. Szökése után a Hegyhája községet szemelte ki működése színhelyét, mindenütt több betörést és lopást követett el, míg végre ismét hurokra került: el fogta az aradi államrendőrség egyik detektívje.

Az aradi ügyészség fogházába került ismét *Doka Péter*. Tizenkét rendbeli rablásért emelt az ügyészség vádat a gonosztevő ellen, akit a törvényszék újabb bűncselekményeért hat évi fegyházbüntetésre és a régebbi kitöltetlen másfél évi börtönbüntetés kitöltésére ítél. *Doka Péter* meglebbezte a büntetőtörvényszék ítéletét, a timisoarai ítélőtáblához, amely azonban a felebbezés elutasításával az elsőfokú ítéletet jóváhagyta. A rovottmultu gonosztevő előtt tegnap délelőtt hirdette ki a főtárgyalási elnök az ítélőtábla döntését.

Tegnap a főtárgyalási terembe indulás előtt *Doka Péter* újabb büntényt akart a fogházban elkövetni, amelyet a fogházörök megakadályoztak. A veszedelmes rabló, hogy az ítélőbírák sajnálatát magára irányítsa, mielőtt a tárgyalásra felment volna, a nadrágját több helyen szétszakította és az alsóruháját, az elszakadt helyeken kihuzgálta. *Salariu* fogházigazgató az őrszobában megkérdezte, hogy miért megy ilyen rendetlenül a bírák elé, mire *Doka* ezt válaszolta:

— Magának semmi köze hozzá. A fogházigazgató utasította az őrt, hogy a foglyot vigye vissza a fogházba és ott hozassa rendbe az öltözetét. *Dokát* vissza is vezették, ez azonban vonakodott a parancsnak eleget tenni. Behívták *Salariu* fogházigazgatót, aki keményen rászólt *Dokára* és egyben felelőségre vonta, hogy miért válaszolt az előbb illetlenül a kérdésére? A hatalmas termetű cigány felelet nélkül hagyta az igazgató szavait, *felkapta a fogház folyosóján levő súlyos fapádott és azzal Salariu felé akart sújtani.* Az őrk megakadályozták *Dokát* az újabb bűncselekmény elkövetésében, megláncolták a kezét és a lábát és így vitték fel a főtárgyalási terembe.

Tárgyalásról lejövet *Dokával* szembe *Adamoviciu* törvényszéki jogzó, aki megvetőleg nézett végig a bilincsbe vert cigá-

nyon. *Dokát* ez annyira felmérge-sítette, hogy *Adamoviciu* mellé ugrott és könyökével hatalmasan mellébe vágta a jegyzőt aki elszédült és a földre esett. *Salariu* fogházigazgató, a veszedelmes rablót a fogház szabályzatának értelmében megbüntette.

Spanyol győzelem.

(*Elkeseredett harcok az arab lázadókkal.*)

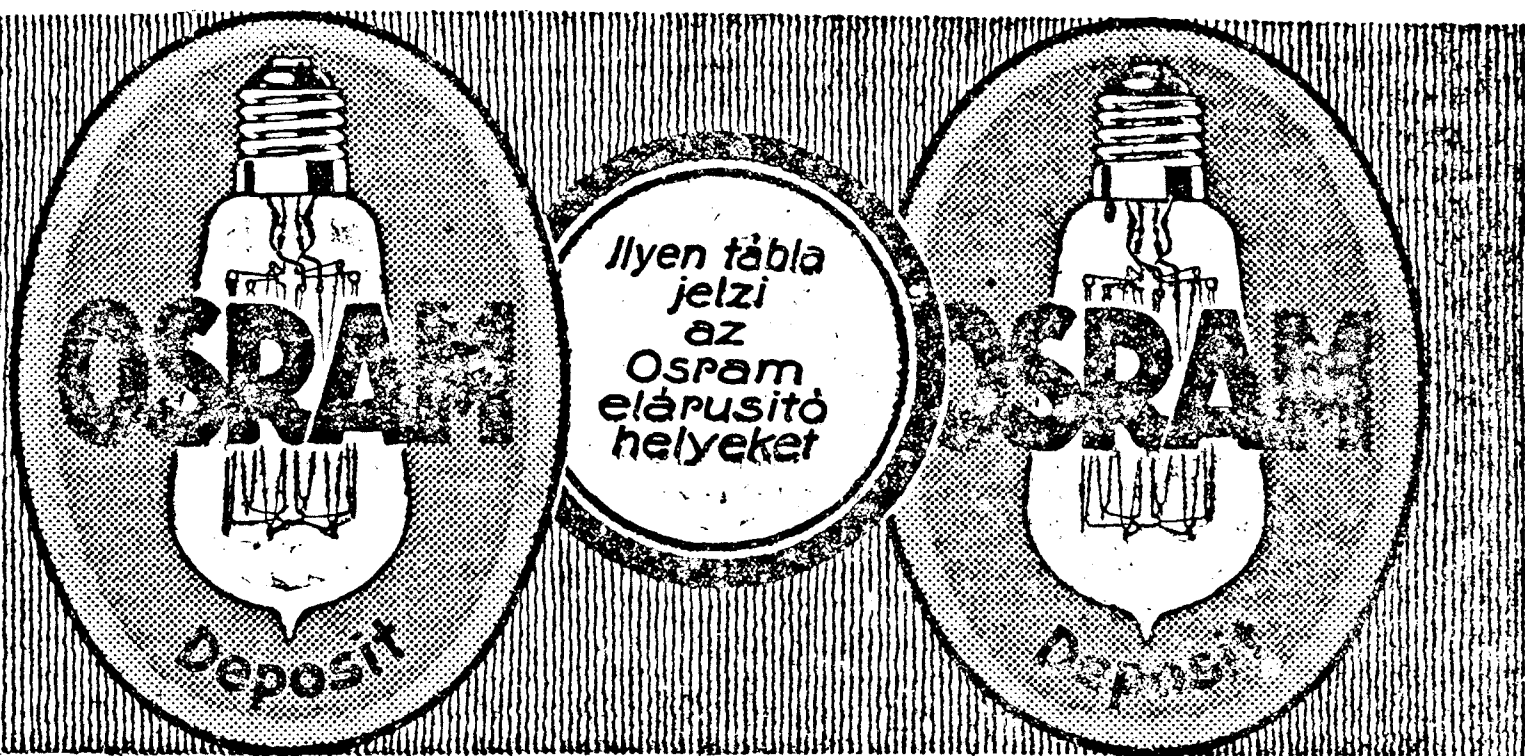
Madridból táviratozzák: A marokkói lázadók elleni hadjáratban résztvevő spanyol repülőgépek az ellenséges csapatok háta mögött végzett földerítő utjukban megállapították, hogy a lázadók megerősített oszlopokban nyomulnak előre. A repülők különben eredményesen bombázták az ellenséges vonalat. Egy repülőgép azonban kigyulladt és az ellenséges vonalak mögött zuhant le. A benne ülők holttesteit teljesen megszenesedett állapotban húzták ki a romok közül. A lázadók a tetuani spanyol állások ellen támadást kezdtek, amelyből véres harc fejlődött ki. A spanyolok hét fiatal és súlyos sebesült hátrahagyásával vonultak vissza.

Melillából táviratozzák: Hivatalos jelentés szerint a Tifarauinál táborozó lázadó csapatok súlyos vereséget szenvedtek. Tifarauin mellett a spanyol csapatok a lázadók több állását elfoglalták.

Nagy tűz Kolozsvárott.

(*Felrobbant gránátok. — Veszélyben egy városrész.*)

Clujról (Kolozsvárról) táviratozzák: Ma reggel hat órakor a puskaporos raktár és a pályaudvar között levő nemrégiben újépített katonai barakképület kigyulladt. A tűz rohamosan terjedt és csakhamar az egész épület lángokban állott. A tüzet egy arra haladó katonai őrszót vette észre amely azonnal értesítette a tűzoltóságot és a katonai hatóságokat. A környék lakosai között a legnagyobb pánik tört ki, mert attól tartottak, hogy a közelben levő puskaporos raktár is lángborul és felrobbantja a környék összes házait. A tűz keletkezése után egy fél óra múlva érkeztek meg a helyszínére a tűzoltók, akik rögtön működésbe hozták a gőzfecsken-dőt. Kiderült azonban, hogy a fellegvár vize nem elegendő és ezért a környék legmélyebb részéből, az *Erzsébet-utcából* hozták fel a vizet. Most már azonban annyira elterjedt a tűz, hogy a barakképület megmentésére gondolni sem lehetett és a tűzoltóság minden erejét arra fordította, hogy legalább a puskaporos raktárt megmentse, ami két órai megfeszített munka után sikerült is. A tűz még a késő délutáni órákban is tartott. Óriási riadalmat okozott az a hír, hogy a katonai raktár kéménye körül hat éles gránát van elhelyezve. A gránátokhoz el is ért a tűz és óriási detonációval fel is robbantotta azokat. Szerencsére emberéletben nem esett kár. A tűzész élőlényt nem pusztított el de a barakképület és a raktár leégése több milliós kárt jelent,

Közgazdaság.

Ismét spekulálnak a leuval.

Még ma is a világparitás felett állanak Aradon a devizaárak, amelyek a leu elenyésző zürichi árcsökkenésének hírére méginkább megszilárdultak. A Bucarestből kiinduló spekuláció hajszolására felfelé törtető árak azonban ma megtorpantak. — Erdélyben nincsen pénz spekulációra és ezen fog megdőlni a bucuresti kontremínörök legújabb hadjárata. A legutóbbi kontremínspekuláció sikere bebizonyította azt, hogy a devizakorlátozások egyenesen károsak. A valuta és a devizaüzletnél ma már nem szabadverseny alakítja az árakat és éppen a korlátozások miatt megtörténhetik az, hogy 10 százalékkal szöknek a világparitás fölé az lírak és megtörténhetik az is, hogy benn az országban is, így az aradi és a bucurestii dollárárak között 20 lei árkülönbség legyen. Néhány priviligizált nagybank a kezében tarthatja a leuspekuláció irányítását, mert a devizakorlátozások miatt nem támadhat versenytársa.

Ma a márka emelkedett Zürichben és a leu értéke 5 centimissel kevesebb lett. A világpiaci helyzet változatlansága ellenére Aradon aránytalanul drágultak a deviza- és valutaárak.

Aradi valutaárak. (Augusztus 24.) Francia frank 12.50, svájci frank 41, dollár 226, dinár 2.20, szokol 6.50, márka 0.000175, líra 9.80, angol font 1020, magyar korona 0.0110, osztrák korona 0.0033. — **Kifizetések:** Budapest külföldi 80, belföldi 140, Bécs 310, Berlin 0.000070, Prága 6.70, Zürich 41.50, Milano 9.90, London 1040, Páris 12.60, Newyork 228, Belgrád 2.35.

Temesvári valutaárak. (Augusztus 24.) Berlin 0.000070, Newyork 226, dollár 228, London 1040, angol font 1040, Páris 12.80, francia frank 13, Zürich 41.50, svájci frank 41, Milano 9.90, líra 9.75, Prága 6.70, szokol 6.55, Belgrád külföldi 240, belföldi 2.30, dinár 2.25, Budapest külföldi 85, belföldi 145, magyar korona 0.000120, Bécs 314.

Bucurestii tőzsdezárlat (Aug. 24.) **Kifizetések:** Páris 12.65, Berlin 0.000085, London 1030, New-

york 228, Milano 9.95, Zürich 41.50, Bécs 0.003350, Prága 6.78, Budapest 0.0175. — **Valuták:** Napoleon 780, márka 0.000120, líra 1.85, török líra 1.10, angol font 1050, francia frank 12.50, svájci frank 41, líra 9.70, drachma 4.10, dinár 6.25, dollár 224, lengyel márka 0.0011, osztrák korona 0.0034, magyar korona 0.01, szokol 6.50.

Zürichi nyitás. (Augusztus 24.) Berlin 0.000125, Newyork 553.25, London 2522, Páris 31.10, Milano 23.80, Prága 16.20, Budapest 0.031250, Belgrád 5.80, Bucuresti 2.55, Varsó 0.0023, Bécs 0.00778750.

Zürichi zárlat. (Augusztus 24.) Berlin 0.000125, Amsterdam 218, Newyork 553.50, London 2522, Páris 31.0250, Milano 23.80, Prága 16.20, Budapest 0.031250, Belgrád 5.80, Bucuresti 2.55, Varsó 0.0023, Bécs 0.00778750, Szofia 4.70.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Augusztus 24.) Napoleon 68800, Amsterdam 7500—7740, Belgrád 200—208, Berlin 0.0040—60, Bucuresti 90—97, lei 90.50—97.50, London 87200—89600, angol font 87400—89800, Milano 820—855, líra 825—860, Newyork 19100—19700, dollár 19300—19900, Páris 1075—1144, francia frank 1090—1126, Varsó 0.08—9, Prága 568—592, Zürich 3440—3560, Bécs 0.26.85—0.28.25.

= **Szabad a pihetoll kivitele.** Bucurestiből jelentik: A vámigazgatóság közlése szerint a pihetoll kivitelét szabaddá tették. A kiviteli illeték vagononként 6000 lei.

= **A hetivásár.** A mai hetipiati forgalma élénk volt. Élelmiszer, főzélékféle és zöldségmű nagy mennyiségben került a piacra. Gyümölcs is sok volt. A gabonapiac az árak a következőképpen alakultak: buza 450—550, rozs 480—490, zab 380—420, árpa 390—440, kukorica 460—500, korpá 280—300 lei métermázsánként. Lisztárak: nullás 8.50—9.50, főző 7.50—8.50, kenyér 6—7 lei kilonként. Az élőállatiac az árak a következőképpen alakultak: marha 16—18, borjú 17—19, sertés 35—38 lei kilogrammonként élősúlyban.

A város nem sajátíthatja ki földet.

Nemrégiben az a hír jelent meg a lapokban, hogy azokat a városi belterületeket, amelyeken öt év óta nem történtek építkezések, a város ki fogja sajátítani. Illetékes helyről azt a hírt közlik ma velünk, hogy ez a hír nem állja meg a helyét ebben a formában. A városnak ugyanis nincsen kisajátítási joga. A városok belterületén lévő és öt év óta be nem épített üres telkekre vonatkozólag az agrárreformtörvény 14-ik szakasza intézkedik, amely kimondja ugyan, hogy az öt év óta be nem épített városi belterületek kisajátíthatók, de ez nem jelenti egyben azt, hogy a törvényben engedélyezett kisajátítást végre is kell hajtani.

Mozi.

• **Fősvénység.** a hét főbűn-sorozat legcsodásabb fejezete kerül bemutatásra szombaton az Apollóban. A közönség emlékeztében még bizonyára benne van ezeknek a páratlan érdekességű Francesca Bertini-filmeknek nagyszerűsége és ez a film-bemutató még az eddigi képek nagy-nagy sikerét is jóval felül fogja múlni. Megkapó realizmussal adja vissza a legcsunyább emberi bűnyomán támadt szenvedéseket és tragédiákat. Különösen exallál nagy művészetével a filmdráma főszereplője, Francesca Bertini, aki megrázó realizmussal játsza meg a tragikus sorsú munkásleány művészi szépségében bővelkedő szerepét. A film szombaton, vasárnap és hétfőn perreg az Apollóban.

• **A cowboy- király.** William S. Hart a főszereplője az Uránia szombati bemutatóján színrekerülő nagylendületű drámának, amelynek címe: Ezer veszedelmen keresztül. Vérbeli amerikai dráma, amelyben a kincs-vágy játsza a főszerepet. Az egyedülálló fiatal leány vagyona ellen bősziált harcot vezetnek a kapzsi szomszédok. Ezer furfanggal, elszántsággal folytatják kiméltelen küzdelmüket, de ion a szabadtő s az minden veszéllyel szemben megvédelmezi a leányzó, aki végül is felesége lesz szabadtőjének. Az amerikai filmek szombaton, vasárnap és hétfőn látható az Urániában.

A szerelmes főhadnagy

(Érdekességek egy francia író magyarországi utirajzából.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Jean de Bonnefon, a kiváló francia író, aki a párisi Petőfi-ünnepélyt rendezte, most teszi közzé Magyarországról szóló utirajzát.

— A gépkocsi — kezdi utirajzát — gyorsan suhan az uton, a magyar rónán, a szép és szomorú ég alatt, mely olyan, mint egy nagy kétségbeesés . . .

Elmeséli egy autókalandját; a magyar puszta elhagyott a benzinjük s egy paraszt keleti uriassággal látja vendégül házában. Ismerteti a régi és új történelmet, képet rajzol a szégyenségekben is szép Budapestről.

— A császári bécsi kormány — írja — gondosan véka alá rejtette ezt a nemzetet, a lendületét, büszkeségét, becsületességét, gazdagságát.

Különösen érdekes a József főherceggel való beszélgetése, melyet itt közlünk:

— Fenséged népszerűsége alapján azt hihetik barátjai, hogy ön lesz talán a nap megmentője.

— Igaz — felel a főherceg. — szeretnek a katonáim, családjaik és ök sokan vannak. Megtettem a kötelességet a háború alatt, mint mindenki megtette kötelességét. A földön aludtam a katonák mellett. De nincs semmi becsvágyam. Nem akarok semmit, nem kérek semmit. Igaz, hogy nem is hátrálnék meg, ha hasznára lehetnék országom külső és belső békéjének.

Bonnefon említette, hogy egyik télen egy római szalonban találkozott a fiatal József Ferenc főherceggel.

— Ó, ez az utazás — szöjt a főherceg. — Diplomáciai becsvágyakra, diplomáciai játékokra gondoltak. Fiam pedig egyszerűen szerelmes, már nyolc éve. Jól fogadják az olasz udvarnál és levelez Jolanda hercegnővel, a király leányával. E két gyermek bibliai egyszerűséggel szereti egymást. Vajon fiam visszamehet-e még Rómába? Vajon megengedi-e a politika? . . .

Végül ezt a kijelentést tette:

— Nem tudom, hogy tudja-e a francia kormány, ki vagyok. Bizonyára másokkal tévesztene össze, mintha német lennék. Mi pedig magyarok vagyunk, csak magyarok . . .

Figyelem! Női kalapujdonságok! Eredeti gyári árak! Reiner György női divatáruháza

Kérem kirakataimat megtekinteni!

Strada Eminescu (Deák F.-u.) I. szám

A megdrágult

magyar vasut.

(A telemelt tarifa — zsidó vonatok.)

Budapestről jelentik: A háborús évek óta nem volt olyan forgalom a vasuton, mint az újabb tarifaemelés megelőző napján. A vonatok zsúfolva futottak be a pályaudvarokra és zsúfoltan hagyták el az indóházat. A folyosók, sőt a vagonok teteje is megtelt utasokkal, egyes állomásokon kirendelt katonák álltak, hogy a vasutak tejét megtisztítsák az utasoktól. A nagyobb állomásokon csaknem minden vonathoz újabb vagonokat kapcsolnak, hogy valahogyan lebonyolítsák az utasforgalmat. Az utasok egyrésze még így is lemaradt a vonatról. Hihetetlen hosszúságú személyvonatok kígyóztak a pályatesten, valóságos csoda, hogy bírták a mozdonyok. Minden kis állomáson csapatostul vártak az utasok, a nagyobb állomásokon pedig száz meg száz ember tülekedett.

Ennek az utasrohamnak talán senki sem örült, hacsak a pesti hordárok, kocsisok és sofförök nem. A hordárok alig győzték elpenni a sok csomagot. A kocsisok lecsapott taxival táboroztak a pályaudvarok körül és csak külön ígéretésekért vállalták a fuvarát. A sofförök szintén kihasználják a helyzetet. A Déli vasut balatonmenti vonalán sok podgyaszt adtak fel Pest felé. Valóságos csomagbarikádok övezték a balatoni vonalat. Máskor a tarifaemelés nyomán meglehetősen elcsendesült a forgalom, legalább is egy-két napig, amíg az új árak átmentek a köztudatba. Most meg sem látszik a pályaudvaron, hogy ár-emelés volt. Épp olyan zsúfoltan érkeztek a vonatok, mint az olcsó tarifánál, legfeljebb az induló vonatokon kényelmesebb valamivel.

A szerkesztésért:
KAROLY JOZSEF
felel.
Cenzorati:
IOAN NICHIN.

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás.

Josif Derian (Arad, Ländlerpalota) üzleti berendezését megvettem, felhívom a hitelezőket 8 napon belül alulírott nál jelentsek be, amennyiben későbbi jelentkezőket nem veszek figyelembe.

Eugen Wolf,

13314 Arad, Piața Avram Iancu 18

Üzv. Róth Károlyné a maga és gyermekei Lajos és Szeréna, nemkülönben az összes rokonok nevében nagy fájdalommal tudatja, hogy drága jó fia, a legönzetlenebb testvér, rokon és barát

Róth Zsiga

életének 39-ik évében, folyó hó 24-én éjjel után 1 órakor, hosszú, kínos szenvedés után jobblétre szenderült.

Felejtethetetlen drága halottunkat folyó hó 26-án vasárnap délelőtt 11 órakor kísérik a Strada Ecaterina Teodoroiu No. 1. (Heim Domokos-utca) gyászházból az aradi izr. temetőbe örök nyughelyére.

Áldott legyen emléke!

Arad, 1923. augusztus hó 24.
Róth Gertrud, sógornője. Róth Hans, unokaöccse. 14003

Adler Andor mélyszégyen fájdalommal jelenti, hogy 25 éven át hűséges és önfeláldozó munkatársa és barátja

Róth Zsiga ur

ma elhunyt.

Az iskola padjából került mellém és negyedszázadon át gyenge testi erejével, fenkölt szellemével, hűséges, önzetlen munkakészségével, értékes nagy tudásával szakadatlanul csak az én üzemeimnek érdekeit szolgálta eredményesen. 14003

Emlékét hálás kegyelettel őrzöm meg

Arad, 1923. augusztus 24.

Adler Andor üzemeinek tisztviselő-kara mély gyászszal jelenti, hogy nagyrabecsült és szeretett kartársuk

Róth Zsiga ur

folyó hó 24-én kiszenderült.

A becsületes munka, az önzetlen kötelességtudás példaadó mintaképe, nekünk büszkeségünk volt. 14003

Emléke legyen áldott!

Arad, 1923. augusztus 24.

Oszi szezonhirdetésekre

!! kérjen árajánlatot !!

a kereskedő, a gyáros,
az iparos hirdetési
és reklám ügyekben

„KELET” hírlapirodától

ARAD, Str. Alexandri I.
Telefon szám: 132.

Dijtalan reklámtervezetek.

Erdőüzembe

keresek gyakorlatlall rendelkező
irodai tisztviselőt

ki a külső munkákban is járta-
sággal bír. Közelebbi felvilágosi-
tást ad szívesből: 4777

Deutsch Miksa cég,

ARAD, Bulev. Regina Ferdinand 6.
(volt József főherceg-ut) 21. szám.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések állat szavak szerint számítunk.

Minden szó hirdetési ára 150 lel.
Vastagabb betűvel 3.— lel.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig veszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!

A legkisebb hirdetés ára 10 szölg 15.— lel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelőzés.

MATYI Jeligére levél van a kiadóban, kérem átvenni.

Alkalmazás.

KERESK 25—40 éves fömolnárt önjáratu malom kezelésére. Belépés szeptember 1-ső. Fizetés havi 3500 lel összesen. Ugyanott egy molnársegéd felvétetik. Cim Nagy János Marosvás. 4763

SUCHE zu meinem 4 Jährigen Töchterchen deutsche Erzieherin mit guten Zeugnissen. Adresse in der Administration. 4771

KERESK azonnali belépésre perfect mindenek szakácsnét 16 fizetéssel. Porcizolt igazgató, Str. Mărăsesti 1. 4772

GAZDASSZONYT, ki a háztartás minden ágában teljesen jártas és önálló, keresek. Str. Crisan (Karolina-u.) 8. földszint balra. 14004

VARRÓNOK állandó munkára elsőrendű varroda részére magas fizetéssel felvétetnek. Cim Wallinger hirdetőjében. 13314

FIATALEMBER boltiszolganak, irodaszolganak, vagy portásnak ajánkozik. Cim a kiadóban. 4780

EGY árva leány, aki a háztartás minden ágában segítkezne, nevelőnőnek egy uricsaládhoz vidékre is ajánkozik. Cim a kiadóhivatalban. 4774

MACEA (Mácsai) uradalom részére keresek nős soffört teherautóhoz mielőbbi belépésre. Tanult lakatosra reflektálok. Szterek főgépész, Macea. 4775

KERESK egy tíz éves ügyes fiut szolganak. Cim a kiadóhivatalban. 4781

BÉCSI KISSZONY német levelezést vállal. Ajánlatokat „Wienerin” jelére a kiadóba. 4782

HÁZMESTERPÁR gyermektelen felvétetik. Cim a kiadóban. 4784

TEXTIL SZAKMABELI segéd felvétetik ki üzletszerzésben is jártas. Cim a kiadóban. 4783

Lakás.

HET—NYOLC SZOBÁS irodának alkalmas lakást keresünk magas belépési díj és magas lakbérrel. Cim Eoca, Strada Eminescu 40a. 18980

HÁROMSZOBA, előszoba, fürdőszobás lakás évi 6000 leiert fizetési szerződéssel 110.000 leiert átadó. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13925

Vétel és eladás.

ELADÓ kb. 45 család méh. Cibala Antal Tornea. 4761

ANTIK tárgyakat, őszműveket, kézmunkákat, függönyöket, szőnyegeket, fehérműt stb. bizományba veszek. Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23. szám) I. emelet jobb. 1090

KÉZIMUNKA ágyterítők, szövet és csipke függönyök, ezüst retikul, négy nevezetes hegedő, ebédő divány, kis divány két székkal, szekrények, ágy, íróasztalok, ebédő asztal, csillár, dísztárgyak, kézmunkák, fehérműek, új lepedők jutányosan eladók. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortotzy-palota. 13573

TIZENKÉT darab szilvaskád 600 Hl. tartalmu és nagyobb mennyiségű fallégia eladó. Megtekinthető Ispravnic Livius. Curtici. 4734

TÉGLA, elsőrendű, használt, nagymennyiségben eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13314

FILEE csipkék nagy választékban olcsó áron kaphatók Tóthné, Strada George Lazar (Simonyi-utca) 2. I. 4778

ELADÓ! Elsőrendű Stelzhammer zongora. Cim a kiadóban. 4779

CSERESZNYEFA háló, kézmunka függönyök, diványok, cimbalom, varrógép, fürdőkád, konyha és spetz berendezés, esetleg lakással is eladó. Cim a kiadóhivatalban. 4785

HASZNALT ÓLOM megvételre keresek. Bővebbet a kiadóban.

Ingtalan.

BELVÁROSBAN gyönyörű magánház négy parkettás szoba, fürdőszoba, zárt folyosó, széles kapubejárat, kert és udvarral 400.000 leiert eladó. Lakás május 1-én elfoglalható. Uranus-iroda, főpostával szemben. 13925

Üzletok.

FÖTÉRI sarokházban nagy üzlethelyiség berendezéssel 60.000 leiert eladó, Uranus-iroda, főpostával szemben. 13928

Ellátás.

KIS diákleány vagy fiu uri családnál teljes ellátást nyerhet, esetleg zongora használatl. Cim Kelet hírlapirodában. 14003

Különféle.

ELVESZETT folyó hó 19-én Bugár Rancu névre kiállított katonai behívó. Megtaláló kéri. juttassa el a waggongyári katonai parancsnoksághoz. 4773

ELVESZETT folyó hó 23-án Farkas István névre kiállított katonai igazolvány. Becsületes megtaláló kéri. juttassa el waggongyári elszámolási irodába. 4776

Modern uri magánház,

mely 6 parkettázott szoba, cseléd- és fürdőszoba, pince, parkirozott udvar és kertből áll a belvárosban eladó. Bővebbet: WALLINGER-irodában, Str. Eminescu 20. (Stefu-üzlet mellett.) 13314

A legjobb
híreg

csemege-felvágott Liszka Pál

üzszerüzletében Piata Catedrala (Thököly-ter) sarkán szerexhető be